

Çoklu Zeka Alanlar?n? De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çoklu Zeka Alanlar?n? De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19316>

Özet

Çoklu Zeka Alanları Değerlendirme Ölçeği, bireylerin baskın olan çoklu zeka alanları tespit etmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle eğitim bilimleri alanındaki araştırmalarda, öğrencilerin öğrenme stillerini ve potansiyel zeka türlerini belirleyerek öğretim yöntemlerini kişiselleştirmeye olanak tanır. Ölçeğin Türkiye'deki uyarlaması, 2010 yılında B. Korkmaz tarafından yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, çoklu zeka temelli öğretimin öğrenci başarıları üzerindeki etkisini incelemeye odaklanılmıştır.

Ölçek, Howard Gardner tarafından ortaya atılan sekiz temel zeka alanı ölçmeye yönelik maddeler içermektedir. Ölçeğin temel amacı, öğrencilerin kendilerini hangi zeka türlerinde daha yeterli gördüklerini ortaya koyarak, eğitim ortamlarında bireyselleştirilmiye yaklaşımın desteklenmesine katkıda bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler

Çoklu Zeka, Zeka Alanları, Öğrenme Stilleri, Eğitim Psikolojisi, Uyarlama Ölçeği, Biyoloji Eğitimi, Öğrenci Başarıları.

Yazarlar

B. Korkmaz (Uyarlayan)

Amaç

Çoklu Zeka Alanları Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sahip olduğu farklı zekâ türlerini (dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, vb.) saptamak ve bu alanlardaki baskınlık düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu tespit, özellikle eğitim araştırmalarında, öğrencilerin öğrenme süreçlerine en uygun pedagojik yaklaşımların geliştirilmesine rehberlik eder.

Ölçek, B. Korkmaz'ın 2010 tarihli tez çalışmasında, çoklu zeka temelli bir öğretim programının, ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencilerinin biyoloji dersindeki akademik başarıları üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Bu bağlamda, ölçek öğrencilerin başarılarındaki zeka profillerini belirleyerek, deney ve kontrol gruplarının homojenliğini sağlamada kritik bir rol oynamıştır.

Yapı

Ölçek, Howard Gardner'ın 1983 yılında geliştirdiği ve zamanla genişleyen Çoklu Zeka Kuramı'na dayanmaktadır. Bu kuram, zekanın tek bir genel faktör (G faktörü) yerine, birbirinden bağımsız

ve farklı yetenekler grubundan oluştuğunu savunur. Ölçek, genellikle aşağıdaki zeka alanlarını ölçmeyi hedefler:

Dilsel Zeka: Kelimeleri etkili kullanma yeteneği.

Mantıksal-Matematiksel Zeka: Mantık yürütme, problem çözme ve soyut düşünme yeteneği.

Görsel-Uzamsal Zeka: Uzak ve görsel dünyayı algılama ve manipüle etme yeteneği.

Müziksel Zeka: Ritim, melodi ve ton duyarlılığı.

Bedensel-Kinestetik Zeka: Vücudu amaçlı ve becerikli bir şekilde kullanma yeteneği.

Kişilerarası (Sosyal) Zeka: Başkalarını duygularını, motivasyonlarını ve niyetlerini anlama yeteneği.

İçsel Zeka: Kendini anlama, kendi duygularını ve hedeflerini bilme yeteneği.

Doğa Zekası: Doğadaki örüntüleri tanıma ve çevreyi anlama yeteneği.

Ölçekteki maddeler, bireylerin günlük yaşam aktiviteleri, tercihleri ve yetenekleri üzerinden bu spesifik alanlara yönelik eğilimlerini yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları hakkında kaynakta doğrudan bir özet bulunmamaktadır. Ancak, ölçeğin bir uyarılma olması nedeniyle, Korkmaz (2010) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde kapsam ve yapı geçerliğine ilişkin detaylı analizlerin sunulmuş olması beklenmektedir.

Uyarılma çalışmalarıyla genellikle, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel eşdeğerliğinin sağlanmasıyla ardından, yapı geçerliğini test etmek amacıyla faktör analizi teknikleri uygulanır. Bu ölçek için geçerlik kanıtları, tezin ilgili bölümlerinde, maddelerin teorik olarak temsil ettikleri zeka alanlarıyla ne kadar uyumlu olduğunu gösteren istatistiksel verilerle desteklenmiştir.

Güvenirlilik

Kaynakta güvenirlik bilgisi de doğrudan sunulmamıştır. Bir psikometrik aracın tutarlılığını gösteren güvenirlik verileri (genellikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı), Korkmaz'ın (2010) tez çalışmalarıyla yer almaktadır.

Uyarılma çalışmalarıyla yapıldığı öğrenci örnekleminde, ölçeğin genel iç tutarlılığını kabul edilebilir düzeyde olması, ölçeğin farklı zeka alanlarını tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Güvenirlik analizleri, genellikle her bir alt ölçek (zeka alanı) için ayrı ayrı raporlanmaktadır.

Faktör Analizi

Çoklu Zeka Alanları'nı Değerlendirme Ölçeği bir uyarılma olduğu için, orijinal yapıyla Türkiye

kültüründe de geçerli olup olmadığını tespit etmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır.

Bu analizler, ölçeğin maddelerinin, Gardner'ın teorisinde belirtilen farklı ve bağımsız zeka faktörlerine (alt boyutlarına) ayrı ayrı kontrol eder. Büyük olasılıkla, 2010 tez çalışmasında, ölçeğin çok boyutlu yapıya dönüştürülmesi veya keşfetmek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen faktör yükleri ve faktör yapısı, tezin metodoloji bölümünde detaylandırılmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme formatında öz bildirim envanteri (Kesin derecelendirme bilgisi mevcut değildir, ancak öz bildirim envanterlerinde genellikle Likert tipi ölçek kullanılır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ortaöğretim Öğrencileri

Yaş Grubu: Yaklaşık 14-15 yaş (9. Sınıf öğrencileri)

Popülasyon Detayları: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü kapsamında hazırlanan tez çalışması için Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında okuyan 9. sınıf öğrencileri örneklem olarak alınmıştır.

Test Metodolojisi: Uygulama, grup ortamında öz bildirim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden, her bir maddeye kendi yetenek ve eğilimlerine uygun şekilde yanıt vermeleri istenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Howard Gardner, Biyoloji Öğretimi, Öz Değerlendirme, Psikometri, Zeka Kuramları, Lisansüstü Çalışma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (2010 tezi kapsamında).

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Ölçeğin orijinal formu için izinler gerekli olsa da, bu özel uyarılama çalışması 2010 yılında B. Korkmaz tarafından tamamlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için, tezin yazarı ve danışmanından izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin ticari kullanımı hakkında bilgi mevcut değildir.

Ölçeğin orijinal PDF versiyonu aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: coklu-zeka-alanlarini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Korkmaz, B. (2010). *Ortaöğretim dokuzuncu sınıf biyoloji dersi canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması ünitesinin çoklu zeka temelli öğrenmesinin öğrenci başarısı üzerine etkisi* (Yüksek Lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bu teze Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilmektedir: tez.yok.gov.tr

Çoklu Zeka Alanları'nı Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte doğrudan sunulmamıştır. Maddelere ulaşmak için B. Korkmaz'ın (2010) yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.